

İslamda Kardeşlik Ve Kardeşler Arası Hukuk Allah Tealaya insanı yaklaştıran birçok yol ve vesileler vardır Bu yolların içinde en karlı ve kısa olanı muhabbet ve sevgi yoludur Hadisi Kutside يَقُولُاللّهُتَبَارَكَوَتَعالى:وَجَبَتْمَحَبَّتِيلِلْمُتَحَابِّينَفِيَّ،وَلِلْمُتَجَالِسِينَفِيَّ،وَلِلمُتَزَاوِرِينَفِيَّ،وَلِلْمُتَبَاذِلِينَفِيَّ Ebû İdrîs el-Havlanî, Mu'acirc;z İbnü Cebel (radiyallîhu anh)'den naklediyor: "Resulullah (sav) buyurdular ki: "Allah Tebîreke ve Teîlî Hazretleri şöyle hükmetti: "Benim rızam için birbirlerini sevenlere, benim için bir araya gelenlere, benim için birbirlerini ziyaret edenlere ve benim için birbirlerine harcayanlara sevgim vacip olmuştur."^[1]
Buyruldu. Kişi Müslüman kardeşinin yardımında olduğu sürece Allah da onun yardımındadır Kardeşlerinin kusurlarını örmede gece gibi, derdiyle dertlenmede bir beden azaları gibi, sevincini paylaşmada ana gibi olursa işte İslam kardeşliğinin gereğini yerine getirmiş olur Kardeşinin can ve malını korur, emniyet telkin etmek ona zarar vermez ve onun gıyabında ırz, namus, şeref ve haysiyetini zedeleyecek hal ve davranıştan kaçnır Cenaze gibi sıkıntılı günlerinde yanında olur.Bayram gibi sevinçli günlerini paylaşır Yardıma ihtiyacı olduğu vakit madden manen yardımcı olur. Her sistem gibi İslîm da kendi cemiyetini belli esaslar üzerine kurmuştur İnançta tevhid’i; cemiyette de uhuvvet’i; yani kardeşliği esas almıştır. Dolayısıyla İslîm toplumu, sınırları İslîm imanı ile çzilmiş kardeşler topluluğudur. Bu topluluk ve kardeşliğe imandan başka hiçbir şey, mesela ne ırk, ne renk ne de coğrafya sınır çzemez. İslîm kardeşliğinin yegane belirleyici ön şartı لاإِلهَإِلاَّاللَّهمُحَمَّدٌرَسُولُاللهِ Demektir. Bu kelime-i tevhîd’i; söyleyen herkes Müslümandır. Ve öteki Müslümanların din kardeşidir. Kitabımız Kur’an-ı Kerim’de bu gerçek:
اِنَّمَاالْمُؤْمِنُونَاِخْوَةٌ

فَاَصْلِحُوا بَيْنَ
اَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا
اللهَ
لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ
 “Mü’minler ancak kardeştirler”[\[2\]](#) şeklinde pek açık biçimde belirlenmiş ve ilan edilmiştir. Kalplerini birbirine Allah’ın ısındırdığı, ellerini birbirine Peygamberin tutuşturduğu ve kardeş yaptığı bir ümmetiz Cenabı Zülcelal:
وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ
اللهِ
جَمِيعاً
وَلاَ
تَفَرَّقُوا
وَاذْكُرُوا
نِعْمَةَ
اللهِ
عَلَيْكُمْ
اِذْ
كُنْتُمْ
اَعْدَآءً
فَاَلَّفَ
بَيْنَ
قُلُوبِكُمْ
فَاَصْبَحْتُمْ
بِنِعْمَتِهِاِخْوَانًا
وَكُنْتُمْ
عَلَى شَفَا
حُفْرَةٍ
مِنَ
النَّارِ
فَاَنْقَذَكُمْ مِنْهَا
كَذَلِكَ
يُبَيِّنُ
اللهُ لَكُمْ
اَيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ Hani siz birbirinize düşman kişiler idiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O’nun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz. Yine siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi O kurtarmıştı. [\[3\]](#) Mü’minin mü’mine kardeşliği bir rahmet gibi, bir bereket gibi bir nimet gibi sunuluyor Cenab-ı Peygamberin, hayatı boyunca bu kardeşlik üzerinde nasıl titrediğini biliyoruz. “Muahat-Kardeşleşme

” deyimi, belki yalnızca İslam istilahında vardır Allah Rasûlü; Mekke hayatı süresince bir ipek kozası zerafetinde örüğü; İslam kardeşliğini, Medine’ye gelişinde toplumlar arasında gerçekleştiriyor Mekke müsîümanları ile Medine müsîümanlarını, Ensar ile Muhacirleri kucaklaştırıyor, asli ifadesiyle “kardeş” yapıyor Bu kardeşleşmenin hangi boyutlara kadar uzandığını, siyerlerde içimiz dolarak okuyoruz. Cenab-ı Peygamber hayatı boyunca da, İslam potasında erimiş, bütünleşmiş, kendi ifadeleriyle “ #1576;#1615;#1606;#1618;#1610;#1614;#1575;#1606;#1612;#1605;#1614;#1585;#1618;#1589;#1615;#1608;#1589;#1612; # # kenetlenmiş yapı” halinde bir toplum inşasına gayret ediyor Bu toplumu anlatmak için mübarek parmaklarını birbirine geçiriyor, kenetliyor: İşte böyle olun, dercesine. Sevgili Peygamberimiz “Müsîüman müsîümanın kardeşidir” buyurmuş, dünyanın neresinde olursa olsun, hangi devirde yaşamış bulunursa bulunsun, bütün müsîümanların birbirlerinin din kardeşi olduklarını tüm dünyaya duyurmuştur. Hatta bizzat kendisi Medine’ye teşrif ettiklerinde, Mekke’den gelen muhacirlerden her birini Medinelî müsîümanlardan biri ile kardeş ilan etmiş, böylece ilk İslâm cemiyetini, kardeşlik esas ve uygulamasıyla başlatmıştır.Modern dünyanın “toplum dayanışması” dediği ve aradığı oluşumu, Hz Peygamber, kıyamete kadar yaşayacak olan ümme'tine örnek olmak üzere muahat (kardeşlik) uygulamasıyla, daha ilk İslâm toplumunda gerçekleştirmiştir. Bu sebeple Müsîümanlar, kardeşliği Kitap ve Sünnet ile ilan edilmiş ve Medine İslâm toplumuyla o kardeşliği yaşamaya başlamış bir ümmeddir. Cenab-ı Peygamber bu topluma inşa için, ferd ferd her Müsîümanın üzerinde bir sevgi eğitimi gerçekleştiriyor Zaaflardan arındırmak ve sevgisizliği İslam toplumundan uzaklaştırmak için ne mümkünse yapıyor. Hazreti Peygamber (sas)’den bu alanda irad buyurulan hadisi şeriflerde, insanın zaafalarını ve ruhi imkânlarını gözeten tam bir şahsiyet eğitimi vardır. Bir yanda, kardeşleşmenin önündeki engellerin izalesi İnsan kişiliğinden gelen ve sevgisizliğe dönüşmesi heran muhtemel olan zaafaların tedavisi, diğer yandan gönülleri “Allah için sevgi” atmosferinde bulaşabilecek bir kıvama ulaştırma çabası. Kardeşlik kutlu ve güçiü bir bağ olduğu kadar büyük bir sorumluluktur da Aynı dine mensup insanların adedince büyüyen bir sorumluluk Kardeşler arasındaki ilişkilerin nasıl olması lazım geldiği konusunda, hem Kur’an-ı Kerim’de hem de Peygamberimizin hadis-i şeriflerinde çok ciddî tavsiye ve uyarılar bulunmaktadır. Bütün bu uyarı ve tavsiyelerin özünü aslında “kardeşlik” kelimesi ifade etmektedir Hz Peygamber de bu yüzden kardeşler arasındaki her türlü münasebette, Müsîüman’a kendi nefisini öiçip, almasını öğütlemiştir. O (sa) şöyle buyurmuştur:

#1610;#1615;#1572;#1618;#1605;#1616;#1606;#1615;
#1575;#1614;#1581;#1614;#1583;#1615;#1603;#1615;#1605;#1618;
#1581;#1578;#1617;#1614;#1609;
#1610;#1615;#1581;#1616;#1576;#1617;#1614;
'#1582;#1610;#1607;#1616; #1605;#1575;
#1610;#1615;#1581;#1616;#1576;#1617;#1614;
#1604;#1616;#1606;#1614;#1601;#1618;#1587;#1616;#1607;#1616; “
Sizden biri, kendi için sevdiğini kardeşi için de sevmediçe gerçek imana eremez.” [4] Bu hadis-i şerif, din kardeşliği sorumluluğunu bütün boyutlarıyla pek özü bir ifade ile ortaya koymuş bulunmaktadır Ancak yine de, konuyu

açıklığa kavuşturmak bakımından, diğer hadislerden yararlanarak din kardeşliğinin bazı gereklerine işaret etmek faydalı olacaktır. Müslüman, haklı sebeplere dayalı da olsa, müslüman kardeşiyle üç günden fazla küs duramaz Müslüman kardeşleri yanı başında dururken onları bırakıp başka din mensuplarını ve dinsizleri dost edinemez. Çünkü müslümanın dostu ancak müslümandır Çünkü atalarımızın da dediği gibi, “domuzdan post, gavurdan dost olmaz” Müslüman, öteki Müslüman kardeşlerine buğz edemez, kin tutamaz, Sırt çeviremez Araya bir takım sun’i üstünlük ölçüleri koyamaz. Çünkü İslâm’da üstünlük sadece ve sadece takva ile dir. يَآاَيُّهَاالنَّاسُاِنَّاخَلَقْنَاكُمْمِنْذَكَرٍوَاُنْثَىوَجَعَلْنَاكُمْشُعُوبًاوَقَبَآئِلَلِتَعاَرَفُوآاِنَّاَكْرَمَكُمْعِنْدَاللهِاَتْقَيكُمْاِنَّاللهَعَلِيمٌخَبِيرٌ“Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O’ndan en çok korkanınızdır.”[5] Gerek fert, gerek millet olarak tercihlerini daima din kardeşlerinden yana kullanmak zorundadır Günümüz dünyasında beynelmilel platformlarda Müslümanların birbirlerine arka çıkmaları, dünyadaki güç dengeleri bakımından fevkalade ehemmiyet arz etmektedir. Bu konuda şu hadis-i şerif pek dikkat çekicidir: قالَرَسولُاللّهِالمُسْلِمَِيَظْلِمُهُوََيُسْلِمُهُ،وَمَنْكَانَفيحَاجَةِأخِيهِكَانَاللّهُفيحَاجَتِهِ،وَمَنْفَرَّجَعَنْمُسْلِمٍ

كُرْبَةً
فَرَّجَ
اللّهُ
عَنْهُ بِهَا
كُرْبَةً
مِنْ كُرَبِ
يَوْمِ
الْقِيَامَةِ
، وَمَنْ
سَتَرَ
مُسْلِماً
سَتَرَهُ
اللّهُ
يَوْمَ
الْقِيَامَةِ
ِ İbnu فmer (radiyallahu anhفmف) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalفtu vesselفm)فnbsp; buyurdular ki: "Mفslفman mفslفmanın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu tehlikede yalnız bırakmaz. Kim, kardeşinin ihtiyacını gفrفrse Allah da onun ihtiyacını gفrفr. Kim bir mفslفmanı bir sıkıntıdan kurtarırsa, Allah da o sebeple onu Kıyamet gفnفn sıkıntısından kurtarır. Kim bir mفslفmanı فrterse, Allah da onu kıyamet gفnف فrter." (Kim bir mفslفmanm ayıp ve kusurunu فrterse, Allah Teفlف da o kimsenin ayıp ve kusurunu فrterف) [\[6\]](#) فHadiste İslفm kardeşliğinin nasıl gerفekleفceفği belirtilmektedir. Gفrفldفğف فzere Mفslفman, iman kardeşine karşı bazı vazifelerle mفkellef durumda: Zulmetmeyecek, tehlikeye atmayacak, sıkıntısını giderecek, yardımına koşacak ve فrtecek Resulullah فrterف işini mutlak bırakmıştır. Bu sebeple şفrihler: فBedenini فrtmek, ayıbını فrtmek, ihtiyacını فrtmek, gıybetini yapmamak suretiyle kusurlarını فrtmek vsف diye her فcedil;eفrtmeفyi anlamışlardır. Şunu da belirtelim ki, mفslفmanı فrtmek, zulفm veya fesadفrtmeye mفncer olmamalıdır. Bazı kusurlar, başkasına tecavفz ve zulفm şeklinde veya fesad, fitne şeklinde olabilir. Bفylesi ayıplar فrtفlmez, yetkililere ihbar edilir Bu mفstehabtır, gıybet değildir. Keza maفsiyet işleyen, o davranışından imkفn nisbetinde yasaklanır. Taberفnف'nin bir başka tarikten yaptığı rivayette şu ziyade vardır: َ
يُسْلِمُهُ ف
مُصِيبَةٍ
نَزَلَتْ
بِهِ وَ فBaşına gelen bir musibette yardımsız bırakmazف Mفslimف'in bir rivayetinde
يَحْقِِرُهُ
وََ فonu tahkir etmez, şer olarak mفslفmana, mفslفman kardeşini tahkir etmesi yeterlidirف denmiştir Yine Mفslimف'de: واللّهُ
في عَوْنِ
الْعَبْدِ
مَا كَانَ
الْعَبْدِ في

عَوْنِِ
 أخِيهِ، “Kişi kardeşinin
 yardımında olduğu müddetçe, Allah da onun yardımındadır.”[7] Ebû
 Hüreyre radiyallahu anh’den rivayet edildiğine göre, Resûlullah [sav]
 şöyle buyurdu: وعن أَبي
 هريرة رضي
 اللَّه عنه
 قال : قال رسول
 اللَّه صَلّى
 اللهُ
 عَلَيْهِ
 وسَلَّم :
 «المُسْلِمُ
 أَخُو
 الْمُسْلِم
 لا يخُونُه
 ولا
 يكْذِبُهُ
 ولا
 يخْذُلُهُ ،
 كُلُّ
 الْمُسْلِمِ
 عَلَى
 الْمُسْلِمِ
 حرامٌ
 عِرْضُهُ
 ومالُه
 ودمُهُ
 التَّقْوَى
 هَاهُنا ،
 بِحسْبِ
 امْرِىءٍ
 مِنَ
 الشَّرِّ
 أَنْ
 يَحْقِرَ
 أَخاهُ
 المسلم» & Ebû Hüreyre
 radiyallahu anh’den rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve
 sellem & şöyle buyurdu: “Müslüman müslümanın
 kardeşidir. Ona hiyânet etmez, yalan söylemez ve yardımı terketmez. Her
 müslümanın, diğer müslümana ırzı, malı ve kanı haramdır. Takvâ
 buradadır. Bir kimseye şer olarak müslüman kardeşini hor ve hakir görmesi
 yeter.”[8] & Hadisten açıkça anlaşıldığına göre din kardeşliği
 çerçevesinde kardeşçe yapılacak işlerin ahirette de karşılıkları
 görülecektir Yani kardeşler birbirleri için “ahiret yatırım”
 vesilesidirler Din kardeşleri arasındaki ilişkiler konusunda Hucurat Suresi’nde bir
 çok dikkat çekilmiştir. & & -

[illegible]

ظَالِماً
أَوْ
مَظْلُوماًفقَالَ
رَجُلٌ: يَا
رسول اللَّه
أَنْصرهُ
إِذَا كَانَ
مَظلُوماً
أَرَأَيْتَ
إِنْ كَانَ
ظَالِماً
كَيْفَ
أَنْصُرُهُ ؟
قال: تَحْجُزُهُ
أَوْ
تَمْنعُهُ
مِنَ
الظُّلْمِ
فَإِنَّ ذلِك
نَصْرُهْ رواه البخاري
Enesك radiyallahu anhكden rivayet edildiكine gكre, Resكullah sallallahu
aleyhi ve sellemك şكyle buyurdu: كDin kardeşin zalim de mazlum da olsa ona
yardım et.ك Bir adam: - Ya Resكullah! Kardeşim mazlumsa ona yardım edeyim.
Ama zكlimse nasıl yardım edeyim, sكylere misiniz? dedi. Peygamberimiz: ك
كOnu zulكmden alıkoyar, zulmكne engel olursun. Şكphesiz ki bu ona
yardım etmektirك buyurdu.ك[10] قال
رسولُ اللّه #:
مَا أكْرَمَ
شابٌّ
شَيْخاً
لِسِنّهِ إَّ
قَيَّضَ
اللّهُ
تَعالى لَهُ
مَنْ
يُكْرِمُهُ
عِنْدَ
سِنِّهِ Hz. Enes (radiyallكhu anh)
anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalكtu vesselكm)ك buyurdular: "Bir genكcedil,
ihtiyar bir kimseye yaşك sebebiyle ikramda bulunursa, Allah yaşlılığında ona ikram edecek
kimseleri mutlaka takdir eder."ك[11] قال
رسولُ اللّهِ #:
مَنْ ذَبَّ
عَنْ عِرْضِ
أخِيهِ رَدَّ

اللّهُ
النَّارَ
عَنْ
وَجْهِهِ
يَوْمَ
الْقِيَامَةِ
16; Ebû'd-Derda (radıyallâhu anı) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) : "Kim kardeşinin ırzını müdafa ederse, Kıyamet günü Allah, onun yüzünden ateşi çevirir.[12]
 [1]İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 10/139. [2] Hucurat, 49/10 [3] Al-i İmran,3/103 [4] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 2/248. [5] Hucurat, 49/13 [6] Buhârî, Mezâlim: 3, İkrâh: 7; Müslim, Birr: 58, (2580). [7] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 10/149 [8] Riyazü's Salihin 236 Tirmizi 187 1992 [9] Buhârî, Cenâiz 2; Müslim, Selâm 4. Ayrıca bk. İbn Mâce, Cenâiz 1 [10] Buhârî, Mezâlim 4; İkrâh 6. Ayrıca bk. Tirmizî, Fiten 68 [11] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 10/156. [12] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 10/153.

[İslam ve Hayat.Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)